

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Between mass and mask

The profane media logic of anonymous imageboard culture

de Zeeuw, D.

Publication date

2019

Document Version

Other version

License

Other

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Zeeuw, D. (2019). *Between mass and mask: The profane media logic of anonymous imageboard culture*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting

Tussen massa en masker: De profane medialogica van anonieme plaatjesforumcultuur

Dit proefschrift onderzoekt de profane medialogica van anonieme plaatjesforumcultuur en vergelijkt deze met de mainstream socialemediacultuur van platforms zoals Facebook. Het plaatjesforum 4chan dient als primaire casus vanwege de manier waarop het de profanerende krachten van de hedendaagse digitale cultuur als geheel radicaal belichaamt, maar wiens emancipatoire nalatenschap geneutraliseerd wordt door de “gezichtscultuur” van socialemediaplatforms. In tegenstelling tot die laatste zijn de mediapraktijken die 4chan “maskercultuur” kenmerken anti- en onpersoonlijk, in plaats van persoonlijk; vluchtig en toevallig, in plaats van permanent en voorspelbaar; collectief in plaats van individueel; gericht op vreemden in plaats van vrienden; en radicaal publiek in plaats van geprivatiseerd, gefilterd en ingedamd. Deze praktijken ziet men terug in 4chan subculturele beeldtaal, die een uniek zicht biedt op de maskercultuur en die bovendien het perspectief van de gebruikers in acht neemt.

Het aspect van 4chan beeldtaal dat relevant is voor deze studie bestaat uit vier thematische kernen. Ten eerste wordt de gebruiker op 4chan voorgesteld als een anoniem personage dat inwisselbaar is met een onbepaald aantal anderen (zoals in de anon en Anonymous pseudoniemen, het Guy Fawkesmasker, en de generieke avatar). Dit in tegenstelling tot platforms die de gebruiker als individu met een vaste persoonlijke identiteit aanspreken. Ten tweede blijft 4chan gecommitteerd aan een eerdere internetcultuur die het web als virtuele speelruimte voorstelt (zoals in het “demotivational poster-format” en de “Internet. Serious Business.” meme). Dit in tegenstelling tot de authenticiteitspolitiek van platforms, waarin echte namen en identiteiten centraal staan. Ten derde representeren gebruikers van 4chan online interactie op carnavaleske wijze, als een feestelijk opgaan in het groteske medialichaam, op een manier die de personaliserende logica en focus op duidelijke onderscheidbare identiteiten van socialemediaplatforms ondermijnt. Ten vierde, wederom in tegenstelling tot de idealiserende ideologie van platforms, verbeelden 4chan gebruikers het internet als een wreed mediaspektakel (zoals in de frases “Co-existence has created a fucking monster”, “Internet Hate Machine” en “No one is as cruel as all of us”).

Hoofdstuk 1 introduceert 4chan en ontwikkelt de tegenstelling tussen masker- en gezichtscultuur. Secties 1.1 en 1.2 beschrijven 4chan, de Japanse plaatjesforumcultuur en het Noord-Amerikaanse forum Something Awful die aan 4chan voorafgingen. Sectie 1.3 plaatst 4chan in de bredere transformaties van het internet in de voorgaande decennia. Deze sectie laat zien hoe socialemediaplatforms een eerdere fase van internetcultuur – waarin de vormen van anonimiteit en collectief spel met identiteit die op 4chan nog altijd doorgang vinden centraal stonden – gemarginaliseerd hebben.

Hoofdstuk 2 bespreekt de anon- en Anonymospseudoniem, het Guy Fawkesmasker, en de generieke avatar als subculturele figuren die de vluchtige en onpersoonlijke interactiemodi op 4chan kenmerken. Na de introductie van deze figuren en hun belang binnen online maskercultuur (2.1) ontwikkelen de volgende secties een genealogie van de verschillende betekenissen van anonimiteit die door deze figuren gearticuleerd worden. Ik kijk vooral naar verschuivingen in de betekenis van anonimiteit van onbekend auteurschap naar een moderne conditie (2.2), naar een kenmerk van de geleefde alledaagsheid (2.3), naar een fenomeen van *mediation* als zodanig (2.4). Hierbij maak ik gebruik van verschillende sociologische en fenomenologische begrippen van anonimiteit.

Hoofdstuk 3 laat zien hoe 4chan onpersoonlijke beeldtaal zich verhoudt tot de bredere ontwrichtende en profanerende krachten die in de kapitalistische moderniteit vrijkomen. Sectie 3.1 onderzoekt hoe de moderne idee van een recht op privacy in de VS aan het einde van de 19^e eeuw aan ontstond als reactie op wat Benjamin zag als een progressief verlangen van de massa om de dingen dichterbij te brengen door middel van hun technologische reproduceerbaarheid. Sectie 3.2 bespreekt Kracausers vergelijkbare reflecties op het massaornament als een belichaming van een potentieel

progressieve massacultuur. Sectie 3.3 bespreekt de term profanatie die Agamben aan deze ontwikkeling geeft, en de oorsprong van dit idee in marxistische en sociologische theorieën van de moderniteit als onttovering van de wereld. Sectie 3.4 bespreekt twee voorbeelden van anonieme massapublieken: het publieke toilet als plaats voor anonieme vormen van lezen en schrijven en voor vluchtige (homo)seksuele ontmoetingen, als ook het videochatportaal Chatroulette.

Hoofdstuk 4 onderzoekt de verwantschap tussen de “massa” en het “masker”, d.w.z. tussen de profanaties van massamediacultuur en populaire carnavalscultuur. Sectie 4.1 bekijkt de manier waarop moderne vormen van collectiviteit in carnavaleske termen worden beschreven. Sectie 4.2 onderzoekt hoe deze verwantschap zich manifesteert in anonieme plaatjesforumcultuur als een gemeenschappelijk gebruik van gezichten. In sectie 4.3 verschuift de aandacht naar het carnavaleske belang van lachen als onderdeel van het onpersoonlijke en komisch-materialistische wereldbeeld van online maskercultuur. Ten slotte bekijkt sectie 4.4 de relatie tussen massa en masker in de context van 4chans parodiërende en speelse verhouding tot online taalgebruik.

Hoofdstuk 5 verkent het subcultureel belang van 4chans scatologische wereldbeeld en de manier waarop het zichzelf beschrijft als een grotesk medialichaam. Sectie 5.1 bespreekt hoe 4chan door zowel binnen- als buitenstaanders als de onderkant van het web afgebeeld wordt, bijvoorbeeld als een riool of onderbuik. Sectie 5.2 analyseert de “human centipede” meme, waarin het internet als een gigantisch spijsverteringsstelsel wordt afgebeeld. Sectie 5.3 analyseert het beeld van een naakte zwaarlijvige man dat 4chan als één groot lichaam afbeeldt. Sectie 5.4 laat zien dat zulke beelden het collectieve en onpersoonlijke leven van taal en subjectiviteit, het gemeenschappelijke aspect van cultuur en de constante metamorfose van het massalichaam op 4chan bejubelen. Dit in tegenstelling tot de altijd identieke identiteit van de individuele persoonlijkheid. Ten slotte analyseert sectie 5.5 het beeld van het groene monster als een belichaming van de donkere en meer problematische aspecten van online maskercultuur, en van de wrede vormen van voyeurisme die het internet faciliteert.